

Sygn. akt IV Ca 562/17

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSO Jarosław Pejta

Sędziowie: SO Małgorzata Szeromska (spr.)

SO Waław Banasik

Protokolant: st. sekr. sądowy Katarzyna Gątarek

po rozpoznaniu 26 października 2017 r. na rozprawie w P.

sprawy z wniosku M. D.

z udziałem (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawczynie i uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Żyrardowie z 21 czerwca 2017 r.

sygn. akt I Ns 820/12

postanawia:

oddalić obie apelacje.

Sygn. akt IV Ca 562/17

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Żyrardowie postanowieniem z dnia 21 czerwca 2017 r. ustanowił na nieruchomości położonej w miejscowości B., gmina Ż., oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Żyrardowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), stanowiącej aktualnie własność M. D. na rzecz uczestnika (...) S.A. w L. służebność przesyłu polegającą na prawie korzystania z nieruchomości w zakresie niezbędnym do utrzymania, eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń i instalacji elektroenergetycznych, posadowionych na nieruchomości, składających się z napowietrznej linii energetycznej o napięciu 15kV oraz słupa żelbetonowego wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej, w celu wykonania czynności objętych zakresem służebności, oznaczonym kolorem zielonym na mapie sporządzonej przez biegłego i stanowiącej integralną część orzeczenia; zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 1065 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu; wnioski o ustanowienie służebności przesyłu w pozostałej części oddalił.

Istotne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i stanowiące podstawę rozstrzygnięcia były następujące:

M. D. jest właścicielką nieruchomości położonej w miejscowości K., gmina Ż., powiat (...), województwo (...) oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Żyrardowie prowadzi księgę wieczystą

nr (...) oraz nieruchomości położonej w miejscowości B., gmina Ż., powiat (...), województwo (...) oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Żyrardowie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Pierwszą z nieruchomości wnioskodawczyni nabyła na podstawie umowy o przekazanie gospodarstwa rolnego z dnia 20 maja 1985r., drugą na podstawie umowy darowizny z dnia 25 lipca 2002r. od męża.

Przez nieruchomość położoną w miejscowości B. przebiega napowietrzna linia średniego napięcia 15 kV z przewodami gołymi osadzonymi na słupie żelbetowym. Położona jest w poprzek nieruchomości, równolegle do drogi asfaltowej, w odległości kilkunastu metrów od niej. Przez nieruchomość położoną w miejscowości K. przebiega jednotorowa linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV relacji T.- M. (obecna nazwa Huta (...)) z przewodami gołymi. Linia ta powstała na podstawie decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. z dnia 20 lutego 1969r. nr 831, wydanej w trybie art.30 i 31 ustawy z dnia 31 stycznia 1961r. o planowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 7 poz. 47), art. 30 i 32 ustawy z dnia 31 stycznia 1961r. prawo budowlane (Dz. U. nr 7 poz. 46), zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 20 maja 1966r. w sprawie ustalenia lokalizacji szczegółowej inwestycji budowlanych i stref ochronnych oraz wyrażenia zgody na zmianę sposobu wykorzystania terenu (M. P. nr 25 poz. 129). Na mocy wymienionej decyzji Prezydium zatwierdziło plan realizacyjny przebiegu linii napowietrznej 110 kV relacji P.- T.- M.. Integralną częścią wymienionej decyzji była mapa, na której przebieg linii oznaczono kolorem czerwonym. Decyzją z dnia 21 lutego 1968r. nr SW.V.60/3/68 wydana na podstawie art.35 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1961r. nr 18 poz.94) Prezydium Rady Narodowej zezwoliło na zajęcie nieruchomości położonych na terenie gromad: Ż., B., R. i M. stanowiących własność szczegółowo wymienionych właścicieli. Ostatecznie linia o napięciu 110 kV została wybudowana w 1969r., a w dniu 20 listopada 1969r. wstępnie odebrana do eksploatacji na okres 6 miesięcy z powodu szczegółowo opisanych usterek. Ostatecznie linia została odebrana do eksploatacji w dniu 15 stycznia 1970r. i nieprzerwanie od tego czasu jest wykorzystywana przez uczestnika i jego poprzedników prawnych do przesyłania energii elektrycznej. Do obsługi linii o napięciu 110 kV polegającej na wykonywaniu bieżących napraw, remontów konserwacji i przeglądów niezbędny jest pas o szerokości 18 metrów, dla linii o napięciu 15 kV pas o szerokości 2 metrów, licząc od skrajnych przewodów linii. Nieruchomość w K. jest zabudowana budynkiem mieszkalnym i gospodarczym, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego jest położona na terenie zabudowy mieszkaniowej. Jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu w granicach wyznaczonych pasem o szerokości 18 metrów wynosi 46.218 zł. Nieruchomość w B. jest zabudowana budynkiem mieszkalnym, zgodnie z miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego częściowo jest położona na obszarze przeznaczonym pod poszerzenie dróg publicznych. Jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu w granicach wyznaczonych pasem o szerokości 4 metrów wynosi 1.065 zł. (...) spółka akcyjna z siedzibą w Ł. jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego. Zarządzeniem nr 16 Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...) z dnia 12 sierpnia 1975r. w sprawie dostosowania terenowej organizacji energetyki do podziału administracyjnego państwa nastąpiły zmiany w strukturze organizacyjnej Zakładu (...). Zakład (...) w Ł. objął swoim zasięgiem obszary województw (...), (...) i (...). Zakład (...) objął swoim zasięgiem obszar województwa stołecznego (...) oraz (...) i (...). W związku z powyższymi zmianami nastąpiło przekazanie odpowiednich składników majątkowych poszczególnym zakładom energetycznym. Z dniem 16 stycznia 1989r. na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu nr (...) z dniem 1 stycznia 1989r. zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w Ł.. Przedsiębiorstwo to powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa (...) w W. na bazie zakładu Zakład (...) w Ł.. Następnie z dniem 12 lipca 1993r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w Ł. zostało skomercjalizowane i przekształcone w spółkę akcyjną. W 2008r. spółka zmieniła nazwę na (...). Z dniem 31 sierpnia 2010r. nastąpiło połączenie przez przejście majątku (...) spółki akcyjnej ze spółką przejmującą - (...) spółką akcyjną z siedzibą w Ł.. Na mocy decyzji Wojewody (...) nr (...) z dnia 15 lutego 2000r. poprzednik prawny pozwanego – Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) którego następcą prawnym został Zakład (...) spółka akcyjna w Ł. uzyskał stwierdzenie nabycia z mocy prawa z dniem 5 grudnia 1990r. prawa użytkownika wieczystego gruntu zabudowanego stanowiącego własność Skarbu Państwa położonego w Ż. przy ul. (...), o pow. 17.592m⁽²⁾; gdzie znajduje się siedziba jednostki organizacyjnej pozwanego. Decyzja stała się ostateczna z dniem 14 czerwca 2000r. Pismem z dnia 22 października 2012 r. wnioskodawczyni wezwała uczestnika do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu oraz do ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem.

W ocenie Sądu Rejonowego niespornym jest, że uczestnik (...) jest właścicielem urządzeń przesyłowych zlokalizowanych na nieruchomościach należących do wnioskodawczynie. Nie budzi również wątpliwości, że uczestnik (...) nie uregulował stanu prawnego w zakresie możliwości korzystania z nieruchomości wnioskodawczynie dla celu posadowienia na nich urządzeń przesyłowych. Niepowodzeniem ponadto skończyła się próba umownego ustanowienia służebności przesyłu, choć dla prawidłowego funkcjonowania urządzeń przesyłowych koniecznym jest korzystanie z gruntu wnioskodawczynie. Dlatego też zasadnym okazał się wniosek ustanowienia służebności przesyłu na mocy orzeczenia sądu, jednak tylko częściowo – co do nieruchomości położonej w miejscowości B.. Co do nieruchomości położonej w miejscowości K. zasadnym natomiast okazał się zarzut zasiedzenia. Jeśli chodzi o zakres służebności dla nieruchomości położonej w miejscowości B., to Sąd posiłkował się opinią biegłego z zakresu energetyki A. J. oraz opinią biegłego geodety E. G.. Zgodnie z tą opinią szerokość pasa służebności przesyłu winna wynosić w sumie 4 metry (szerokość linii plus pas technologiczny). Zgodnie z tak określonym zakresem służebności sąd zlecił wytycznie jej granic na mapie biegłemu geodecie, z czego biegły się wywiązał. Na podstawie opinii biegłej z zakresu szacowania nieruchomości A. S. Sąd określił wysokość należnego wnioskodawczynie wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Co do linii o napięciu 15 kV brak jest miarodajnych dowodów pozwalających na określenie, kiedy ta linia została oddana do eksploatacji. W efekcie więc nie jest wiadomym od jakiej daty winien być liczony okres zasiedzenia, nie jest więc również czy i kiedy termin ten upłynął. Odmienne natomiast przedstawia się sytuacja co do linii o napięciu 110 kV. Linia ta została oddana do eksploatacji w dniu 15 stycznia 1970r. i nieprzerwanie od tego czasu jest wykorzystywana przez uczestnika i jego poprzedników prawnych do przesyłania energii elektrycznej. W ocenie Sądu poprzednik prawny- Skarb Państwa, którego statio fisci było przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), objął w posiadanie służebność będąc w złej wierze. Nie legitymował się bowiem żadnym tytułem uprawniającym go do zajęcia gruntu poprzedników wnioskodawczynie na ten cel. O dobrej wierze uczestnika Skarbu Państwa nie świadczyła również decyzja z dnia 21 lutego 1968r. nr SW.V.60/3/68 wydana na podstawie art.35 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1961r. nr 18 poz.94) Prezydium Rady Narodowej zezwoliło na zajęcie nieruchomości położonych na terenie gromad: Ż., B., R. i M. stanowiących własność szczegółowo wymienionych właścicieli. Nie jest wiadomym, czy spośród wymienionych tam osób znajduje się poprzedni prawny wnioskodawczynie, do którego decyzja ta miałaby zostać skierowana. Poza tym decyzja ta nie wymienia nieruchomości, przez które miałaby przebiegać linia energetyczna. W konkluzji Sąd Rejonowy stwierdził, że Skarb Państwa- działający wówczas przez swoje statio fisci, jakim było przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) nabył (przy uwzględnieniu upływu 20- letniego terminu) przez zasiedzenie służebność o treści dopowiadającej służebności przesyłu zlokalizowanej na nieruchomości wnioskodawczynie położonej w miejscowości K., gmina Ż., dla której Sąd Rejonowy w Żyrardowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), przez którą przebiega linia napowietrzna o napięciu 110 kV z dniem 15 stycznia 1990r.

Apelacje od tego orzeczenia złożyła wnioskodawczynie i uczestnik postępowania.

Wnioskodawczynie zaskarżyła postanowienie w całości, zarzucając mu:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, wskutek naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a w szczególności pominięcie w swoich rozważaniach decyzji z 21 lutego 1968 r. SW.V 60/3/68 w kontekście możliwości jej wpływu na stwierdzenie zasiedzenia na rzecz uczestnika; przyjęcie, że służebność przesyłu ogranicza się jedynie do pasa eksploatacyjnego, a nie obejmuje całej strefy ochronnej ustanowionej dla linii energetycznej zgodnie z ustalonymi w tym względzie normami; podstawy i zasad obciążenia wnioskodawczynie kosztami postępowania z naruszeniem art. 102 k.p.c.
2. naruszenie prawa materialnego: art. 176 k.c., art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. i art. 305¹ k.c. a także art. 338 k.c. poprzez przyjęcie, że w celu stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu do okresu posiadania uczestnika należy doliczyć okres posiadania przedsiębiorstwa państwowego w okresie, kiedy realizowało ono posiadanie Skarbu Państwa przed dniem 5 grudnia 1990 r.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku w całości, podwyższenie wynagrodzenia do wysokości 3200 zł, ustanowienie służebności co do nieruchomości w K. i zasądzeniu wynagrodzenia z tego tytułu w wysokości 89.400 zł; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Żyrardowie.

Uczestnik postępowania zaskarżył postanowienie w części, tj. w punktach 1, 2 i 5 zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego: art. 233 k.p.c. poprzez uznanie za niewiarygodne i niewystarczające dokumentów z lat 60-tych i 70-tych w zakresie tożsamości linii elektroenergetycznej o napięciu 15 kV znajdującej się w B. oraz czasokresu jej posadowienia na nieruchomości wnioskodawczyni; uznanie za niewiarygodne zeznań świadka W. K.; błędną ocenę dokumentacji w postaci środków trwałych i utożsamienie stacji transformatorowych o nazwie: B. III, B. IV i B. V jako trzech odrębnych linii elektroenergetycznych;

2. naruszenie prawa materialnego: art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. poprzez uznanie, że nie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu w postaci fragmentu linii 15 kV znajdującej się nad nieruchomością wnioskodawczyni w miejscowości B..

Apelujący wniosł o zmianę postanowienia w zaskarżonej części i oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu polegającej na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia w postaci fragmentu linii elektroenergetycznej 15 kV znajdującej się na nieruchomości wnioskodawczyni w miejscowości B..

Sąd Okręgowy zważył:

Obie apelacje są niezasadne.

Rozstrzygnięcie Sadu Rejonowego jest prawidłowe, zapadło w oparciu o właściwie przytoczone przepisy prawa, zaś zarzuty obu apelacji są chybione.

Zgodnie z przepisem art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 §1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Służebność przesyłu nie jest przy tym jedynym instrumentem prawnym, za pomocą którego przedsiębiorca może korzystać z cudzej nieruchomości, tytułem prawnym może być na przykład: decyzja wywłaszczeniowa wydana na podstawie art.35 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, umowa, a także zasiedzenie służebności o treści służebności przesyłu. Istnienie tytułu prawnego do korzystania z cudzej nieruchomości wyklucza możliwość ustanowienia służebności przesyłu; taka możliwość istnieje jedynie przy braku jakiegokolwiek tytułu prawnego. Dlatego też zarzut podniesiony w apelacji wnioskodawczyni, a dotyczący nierozważenia wpływu decyzji administracyjnej na ewentualne zasiedzenie służebności przesyłu, jest bez znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyby bowiem uznać, że tytułem prawnym uczestnika jest decyzja wywłaszczeniowa, to zarzut zasiedzenia byłby nieskuteczny, także jednak nie byłoby możliwe uwzględnienie wniosku, jakkolwiek bowiem tytuł prawny do korzystania z cudzej nieruchomości wyklucza ustanowienie służebności przesyłu.

W rozpoznawanej sprawie uczestnik powołał się na decyzję z 21 lutego 1968 r. nr SW.V.60/3/68 wydaną w trybie art. 35 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Decyzja ta jednak jest częściowo nieczytelna, zwłaszcza jak chodzi o wykaz właścicieli nieruchomości, przede wszystkim jednak brak jest informacji, że jest ona prawomocna. Nie ma zatem podstaw do przyjęcia, że wywołała ona skutek prawnorzeczowy i że może być ona tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości wnioskodawczyni, tylko bowiem ostateczna decyzja administracyjna taki skutek wywołuje. Brak dokumentacji w zasadzie uniemożliwia ustalenie od jakiego czasu uczestnik jest posiadaczem służebności, co z kolei czyni niezasadnym zarzut zasiedzenia służebności. Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie zarówno ocenę dowodów jak i rozważania poczynione przez Sąd I instancji i uznaje je za własne. Ocena ta skutkuje uznaniem apelacji uczestnika za niezasadną.

Ustanowienie służebności przesyłu w odniesieniu do linii średniego napięcia 15 kV w zakresie przebiegu tej służebności nastąpiło w oparciu o opinię biegłego A. J., który wskazał, że niezbędnym dla eksploatacji linii pasem służebności jest pas o szerokości 2 m. Jest to jednocześnie szerokość samej linii energetycznej. Tymczasem ustanowiona przez Sąd Rejonowy służebność ma szerokość 4 metry, bowiem oprócz dwumetrowego pasa położonego pod przewodami, zapewniono jednometrowy dostęp do tych przewodów (k-501), tym samym zatem zarzut ograniczenia przebiegu służebności jedynie do pasa eksploatacyjnego jest niezasadny.

Sąd Rejonowy stwierdził (jako przesłankę rozstrzygnięcia), że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu w odniesieniu do linii 110 kV z dniem 15 stycznia 1990 r. Zasiedzenie to nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa, a nie na rzecz uczestnika, co błędnie podnosi w apelacji wnioskodawczyni. Nie miało zatem miejsca doliczenie czasu posiadania poprzednika, nastąpiło natomiast przeniesienie przez Skarb Państwa na następcę prawnego służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Kwestia ta została szczegółowo omówiona w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, z powołaniem się na stosowne przepisy prawa i orzecznictwo. Ocenę tę Sąd Okręgowy podziela w całości, bez potrzeby ponownego przytaczania argumentów wskazanych przez Sąd Rejonowy.

Należało zatem uznać obie apelacje za niezasadne, co skutkowało ich oddaleniem. Uczestnik zaskarżył postanowienie w punktach 1, 2 i 5, co oznacza, że nie zakwestionował rozstrzygnięcia oddalającego jego wniosek o zasądzenie kosztów postępowania ani nakazującego pobrać od niego na rzecz Skarbu Państwa wydatki. Tym samym nie ma podstaw do modyfikacji rozstrzygnięcia w tym zakresie. Odnosząc się natomiast do zarzutu wnioskodawczyni niezastosowania art. 102 k.p.c. stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował przepis art. 520 § 2 k.p.c., bowiem żądania zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnika zostały uwzględnione w połowie, co uzasadniało obciążenie ich kosztami postępowania także w równych częściach.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy oddalił obie apelacje jako niezasadne na podstawie art. 385 k.p.c.

Małgorzata Szeromska Jarosław Pejta Waclaw Banasik

(...)

(...)

(...)